

nemen. Niemand zal echter zover gaan te beweren dat nu de kostprijs van deze orders nihil is. ¹⁰⁾

In het algemeen valt het natuurlijk niet te ontkennen, dat de ontwikkeling van de algemene economie ook door de beoefenaren van de bedrijfseconomie steeds nauwkeurig zal moeten worden gevolgd en dat deze laatste wetenschap juist als verbijzondering van het economisch onderzoek door deze ontwikkeling in belangrijke mate kan worden bevrucht en gestimuleerd. Op het gebied van de waarde- en prijsleer doet voor het ogenblik althans de algemene economie verstandig zich, speciaal wat de analyse van de kosten aangaat, rekenschap te geven van de resultaten der bedrijfseconomische analyse. Hoewel misschien niet op zo stormachtige wijze als in de sociale economie valt waar te nemen, heeft de ontwikkeling van de bedrijfseconomie de laatste tientallen jaren evenmin stil gestaan. ¹¹⁾

¹⁰⁾ Indien dan ook een schrijver — J. A. Geertman: Enkele opmerkingen over aard en studieveld der bedrijfseconomie, Tilburg 1947 — meent, dat de bedrijfseconomie te weinig doordrongen is van de betekenis die de „nieuwe” prijstheorieën voor haar hebben, dan zouden wij daartegenover willen stellen, dat de bedrijfseconomie goed zal doen ten deze niet te hoog gespannen verwachtingen te koesteren. Niettemin willen we niet ontkennen, dat in het hierboven aangeroerde punt een zeer interessante problematiek besloten ligt. Alleen de sociale economie heeft ze niet voor ons opgelost.

¹¹⁾ Merkwaardig is, dat in enkele publicaties van recente datum de voorstelling wordt gewekt alsof de bedrijfseconomie ook op ander gebied de resultaten van de sociale economie te weinig op zich zou hebben laten inwerken en daarom in de ontwikkeling van de bedrijfseconomie een zekere stilstand zou zijn ingetreden. Wij wijzen hier o.m. op een publicatie van J. Zijlstra in de *Economist* van Mei 1947, waarin aan de hand van een artikel van Dr. v. Muiswinkel in de *Economisch Statistische Berichten* schrijver meent te kunnen aantonen, dat de bedrijfseconomie nog steeds gebruik zou maken bij de verklaring van allerlei verschijnselen zoals het verschil in organisatie van de handel met agrarische en industriële producten; het optreden van leveranciers- en afnemerscrediet; de vraag naar de plaats waar de voorraad gehouden wordt, van de in de algemene economie reeds lang verworpen tegenstelling tussen voortbrenging onder verminderende en vermeerderende meeropbrengst. Het is niet ondienstig, er hier de aandacht op te vestigen dat reeds lang voor de stormachtige ontwikkeling in de sociale economie waarvan Zijlstra spreekt, Limperg al deze leerstukken aan een grondige critiek heeft onderworpen en daarover nieuwe inzichten naar voren gebracht, waarbij ook de structuur van de bedrijfskolom, die op zijn beurt weer beslissend is voor de marktstructuur, een belangrijke rol speelt. Stilstand in het bedrijfseconomisch denken is niet zo zeer typerend voor de bedrijfseconomische wetenschap als wel voor bepaalde bedrijfseconomen. Die stilstand is voor een belangrijk deel te wijten niet aan het feit, dat men de resultaten van de sociale economie niet op zich heeft laten inwerken, hoewel dit zeer zeker voor alle beoefenaren der bedrijfseconomie een onafwendbare eis is, maar van het feit dat men zich niet voldoende rekenschap gegeven heeft van de resultaten, door andere beoefenaren van de bedrijfseconomische wetenschap bereikt. De stilstand waarover Zijlstra klaagt is dus m.a.w. voor een niet onbelangrijk deel toe te schrijven aan het gebrek aan samenwerking en contact tussen de bedrijfseconomen onderling.

EEN NIEUWE VORM VAN PUBLICATIE VAN DE JAARBALANS

door J. E. Spinosa Cattela

In de laatste weken wordt in de Australische pers veel aandacht geschonken aan een nieuwe vorm, waarin enkele, vrij grote en belangrijke, ondernemingen hun openbaar gemaakte balans opstellen.

Niet alleen wordt daarbij van de gebruikelijke scontro-vorm afge-
weken, en in de plaats daarvan een verticale opstelling gebezigd, maar het voornaamste verschil met de meer orthodoxe vorm van balansopstel-

ling ligt daarin, dat de passiva direct afgetrokken worden van de activa met korte omlooptijd, zodat met één oogopslag het "working capital" uit de cijfers te lezen valt, en waardoor tevens bereikt wordt dat het totaal der eigen middelen (shareholders' funds) gesteld wordt tegenover de z.g. "net assets" (samengesteld uit de vier groepen: working capital, vaste activa, beleggingen en immateriële waarden en ev. de negatieve component: schulden op lange termijn).

Verder valt hierbij op dat de vergelijkende cijfers van de vorige balansdatum in een nevenkolom gegeven worden, terwijl verder alle bedragen in gehele Ponden gegeven worden, de shillings en pence verwaarlozend.

De hierna volgende balans per 30 Juni 1947 (van Smith Mitchell & Co. Ltd., Moutfabrikanten te Melbourne) zal de lezer een indruk geven hoe deze moderne opstelling eruit ziet.

De omschrijving van de post "goodwill" vraagt daarbij onze aandacht; zij luidt "At book" value, met de eigenaardig aandoende toevoeging "below valuation". Het feit dat de balans en verlies- en winstrekening door een bekende accountantsfirma werd goedgekeurd, doet het vermoeden rijzen, dat deze goedkeuring gebaseerd is op de bevindingen dezer accountants, alhoewel zulks niet uit de bewoordingen van de goedkeurende verklaring valt af te leiden. De accountantsverklaring omvat niet meer dan de enkele, ook uit de Engelse standaard-accountantsverklaring bekende en stereotype zinnen.

BALANCE SHEET AT 30TH JUNE, 1947.

Shareholders' Funds

1946

Authorised Capital

£ 500.000	500.000 ordinary shares of £ 1 each	£ 500.000
-----------	-------------------------------------	-----------

Issued capital

£ 240.000	240.000 ordinary shares of £ 1 each fully paid	£ 240.000
-----------	---	-----------

Reserves

„ 51.691	General reserve	£ 57.600
„ 11.756	Profit and loss account — after proposed final dividend and transfer to reserve	„ 338 „ 57.938

£ 303.447	Total Shareholders' Funds	£ 297.938
-----------	---------------------------------	-----------

Represented by:

Current Assets

Stock in trade — at cost, as certified		
£ 49.017	by the management	£ 69.238
„ 32.270	Trade debtors — all undoubted ...	„ 25.102
„ 58	Cash	„ 8.428
£ 44.978	Net Current Assets ...	£ 102.768

<i>Less Current Liabilities</i>			
£ 6.283	Trade Creditors	£ 9.972	
„ 16.731	Bank overdraft	„ —	
„ 13.353	Provision for income taxes	„ 12.418	
	Proposed final dividend	„ 8.400	
£ 36.367			„ 30.790
£ 44.978	Net Current Assets ...		£ 71.978
<i>Fixed Assets</i>			
	Freehold Property — at independent valuation (1941) and at cost	£ 149.715	
„ 143.890	Less depreciation	„ 6.769	£ 142.946
	Plant and equipment, at independent valuation (1941) and at cost	£ 39.842	
„ 30.987	Less depreciation	„ 8.379	„ 31.463
			£ 174.409
<i>Investments</i>			
„ 15.129	Commonwealth Loans — at cost ...	„ —	
	Shares in Companies dealt in on a prescribed stock exchange — at cost	£ 1.239	
„ 18.151	at cost	„ 1.239	
<i>Intangible Asset</i>			
„ 50.312	Goodwill — At book value: below valuation ...	„ 50.312	
£ 303.447	Total Net Assets		£ 297.938

In het begeleidende jaarverslag drukt de Raad van Commissarissen de hoop uit, dat de verticale vorm van balans ertoe moge bijdragen, het inzicht van de aandeelhouders in de toestand der onderneming te verhelderen.

Ook de bijgevoegde verlies- en winstrekening is in verticale vorm opgesteld, zij wijkt slechts weinig af van de vorm in 1936 door het American Institute of Accountants in zijn "Examinations of Financial Statements" aanbevolen.

Het bovenstaande had ik juist geschreven, toen ik het Augustus 1947 nummer van The Journal of Accountancy ontving, waaruit blijkt dat ook in de Verenigde Staten de aandacht wordt geschonken aan deze nieuwe vorm van verslaglegging. Het artikel van *George O. May* (senior partner van Price, Waterhouse & Co.) getiteld "The Future of the Balance Sheet" geeft als voorbeeld het jaarverslag van Caterpillar Tractor Co, hetwelk nog meer afwijkt van de klassieke balansvorm dan het hiervoor weergegeven Australische voorbeeld, speciaal ten aanzien van de omschrijving der activa en passiva, en de duidelijke vermelding van de wijze, waarop deze vermogensbestanddelen voor de balans gewaardeerd wer-

den. Deze „balans” toont ook een schuld op lange termijn (10 jarige 2 % debentures, vervallende in 1956), welke van het saldo van de activa minus schulden op korte termijn wordt afgetrokken, alvorens tot de „net assets” te geraken. Ook hier zijn de fracties van de dollar weggelaten. Echter mist men de vergelijking met de cijfers van het voorgaande jaar, welke in het Australische voorbeeld de aandeelhouders een inzicht geeft in de veranderingen in de samenstelling van het vermogen sinds de laatste balansdatum.

Melbourne, September 1947.

DIFFERENTIATIE IN HET ACCOUNTANTSBEROEP

door M. C. Wintersteyn

Het artikel van Prof. *van der Schroeff* in het M.A.B. van October j.l. heb ik met zeer veel genoegen gelezen. Met de daarin voorkomende opvattingen van de hooggeleerde schrijver ben ik het volkomen eens. Het geeft mij echter aanleiding tot enkele opmerkingen, welke meer van algemene aard zijn. En wel de volgende:

1e. Prof. *v. d. Schroeff* noemt bij het bespreken van de differentiatie in het accountantsberoep twee verschillende functies, n.l. de controlerende en de adviserende. Even wordt het administratief-organisatorische element naar voren gebracht, maar het organiseren van de administratie zelf wordt tot de adviserende functie gerekend. Hier nu zou ik verder willen gaan. Ik zou willen onderscheiden de controlerende, de organiserende en de adviserende functie. En hiermede loop ik parallel met de opleiding van het N. I. V. A., dat immers kent de controleleer (dus de voorbereiding tot de controlerende functie) de inrichtingsleer (de voorbereiding tot de organiserende functie) en de bedrijfshuishoudkunde (de voorbereiding tot de adviserende functie). De kennis van de administratieve methoden, de administratieve techniek, en vooral van de hulpmiddelen bij de administratie is zo veelomvattend geworden, dat deze niet meer als onderdeel van het algemene beroep kan worden beschouwd, maar dat een bijzondere ontwikkeling in die richting nodig is geworden, wil men deze functie volledig kunnen uitoefenen.

Dat ik deze organiserende functie noem tussen de controlerende en de adviserende is met opzet. Immers de organisator van de administratie moet bij zijn organisatie als doel voor ogen hebben, dat, wat de adviserende accountant aan gegevens van de administratie verwacht. Maar hij moet bij zijn organisatie er tevens rekening mede houden, dat de controlerende accountant zijn functie naar behoren zal kunnen uitoefenen.

Op dit punt wil ik dus verder gaan dan de hooggeleerde schrijver en een drietal functies onderkennen.

2e. De schrijver spreekt over de openbare accountant. Slechts even noemt hij de interne. Dit zal geen opzet zijn, en geen bepaalde bedoeling hebben, en toch gevoel ik mij lichtelijk teleurgesteld.

Wanneer tegenwoordig over accountants wordt gesproken, wanneer reglementen van arbeid worden behandeld, wordt steeds gesproken over de „public-accountant”. De interne accountant is een beetje het stiefkind. En dat is verkeerd.